

KÖNYVTÁRI KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS

Havasi Zoltán

az Országos Széchényi Könyvtár főigazgató-helyettese

I. Bevezetés

1. Alkotó gondolkodás, kutatói szemlélet, konkrét fejlesztő munka

A könyvtári funkció betöltésének sokágú, sokrétű követelményrendszere van. Nem elég akár a legmagasabb szervezésű, rendszerelméleti alapon alapozású munkaszervezés sem. Több dimenziós, szervesen kapcsolt, élő organizmust kell teremteni. Nem elég a horizontális, nem elég a vertikális szervezési forma. Az intézmény vázára sok rétegnek kell simulnia, amelyet aztán valami mozgásba, működésbe hoz, mégpedig a keretekbe behatolva. Ez nem lehet más, mint az intellektuális igény, a kutatói szemlélet, az alkotó gondolat, a teremtő cselekedet, valamint a konkrét könyvtári kutató és fejlesztő munka.

2. Új távlati terv, megfelelő szervezeti formák

A Tudománypolitikai Bizottság az Országos Távlati Tudományos Kutatási Terv (OTTKT) korszerűsítésének elveiről és módszereiről szóló határozatában állást foglalt a terv korszerűsítési munkáinak megindításáról, új távlati terv kidolgozásáról.

A Tudománypolitikai Bizottság a kutatóintézeti hálózat eredményességének növelése, a kutatás-fejlesztés és a társadalmi gyakorlat kapcsolatának megerősítése, a kutatóbázis tervszerű alakításának elősegítése érdeké-

ben úgy vélte, hogy a nem közvetlenül társadalmi-gazdasági hasznosítású (természet- és társadalomtudományi) kutatómunkát keretintézetekben, egyetemek, levéltárak, országos könyvtárak és múzeumok keretében célszerű végezni. (Nagy szemléleti előrehaladás ez ahhoz az 1977-es felismeréshez képest, amely kénytelen volt megállapítani: nincs megoldva a közgyűjteményeknél – múzeumokban, levéltárakban, könyvtárakban – dolgozó kutatóknak a kiemelt feladatok munkálataiba való bevonása.) Az országos tudománypolitikai orientálás feladatul jelölte, hogy a kutatómunka egyetemeken és közgyűjteményekben, valamint a keretintézetekben történő végzésének megfelelő szervezeti formáit ki kell alakítani.

3. Felsőoktatási és egyéb kutatóhelyek, könyvtári kutatások

A Művelődési Minisztériumnak – a Tudománypolitikai Bizottság feladatterveinek megfelelően – össze kell állítania a felsőoktatási és egyéb kutatóhelyek távlati fejlesztési tervét, és javaslatot kell kidolgoznia kutató-fejlesztő hálózata intézményrendszerének távlati fejlesztésére is.

Ezekbe a tudománypolitikai és kutatásirányítási célkitűzésekbe illeszkedik a könyvtári kutatás-fejlesztés irányainak megjelölése, a könyvtári kutatásszervezés fejlesztése.

II. A könyvtári kutatás–fejlesztés hatékonyságának növelése

1. Tudománypolitika és a könyvtári kutatások az elmúlt évtizedekben

Amikor a 60-as évtizedben – a társadalmi átalakulással nemcsak párhuzamosan, hanem azzal törvényszerű összhangban – sor kerülhetett a tudománypolitikai alapelvek minden korábbinál világosabb meghatározására és az országos távlati tudományos kutatási terv kidolgozására, a könyvtári gyakorlati munka és az erre épülő kutató tevékenység nem volt szerves összefüggésben az egyes szakterületek, szakintézmények és az egyes szaktudományok fejlődésével.

A 70-es években már szembeszökő volt a könyvtári kutatóhelynek a kutatás–fejlesztés intézményrendszeréből való kimaradása, vagy legalábbis háttérbe szorulása a tudományos akadémiai kutatóintézeti apparátushoz, az ipari kutatóintézetekhez, az egyetemi kutatóhelyekhez képest. Pedig már akkor is láthatóan egyoldalú volt az a felfogás, amely az országos távlati tudományos tervezésben nem számolt az egyéb kutatóhelyekkel, egyebek mellett a könyvtári kutatási–fejlesztési kapacitással.

2. A kutatóintézetek és a könyvtári tevékenység változása

Hazánkban a kutatás és fejlesztés hálózata az ország nagyságához mérten mennyiségileg kialakult. Az extenzív fejlődés e téren is az intenzív fejlődési periódusba fordult. A kutatás és a fejlesztés szférájában dolgozók munkájának eredményessége, termelékenysége, határfoka mindinkább a megfelelő szervezethez és informáltsághoz függ. Ez a társadalmi tevékenységi rendszer hatványozottabban igényli a könyvtári és tájékoztatási rendszer szolgáltatásait.

A szolgáltatások iránti fokozódó igények növelik a könyvtári intézmények munkatársainak tudományos szintű tevékenységét, kívánják a könyvtári kutatómunka bővülését. A kutatóintézetek extenzív fejlesztésének lezárulása, a kutatói létszám stagnálása vagy lassúbb növekedése (egyes helyeken éppen az apasztása) csökkenti ezeknek az intézményeknek a „szívóhatását”, tehát a könyvtárak a tájékoztatási bázisok kvalifikált, kutatásra is felkészült munkaerővel történő erősítése következhet.

A könyvtárak közvetítő, híd-szerepük betöltése közben nemcsak szolgáltatásokat nyújtanak a tudományos és a termelési–gazdasági szféra között a tudományos–műszaki szakirodalom áramoltatása, illetve a művészeti–tudományos és a mindennapi élet struktúrái közötti kulturális transzmisszió révén (így közvetlen társadalmi–gazdasági célra irányuló tevékenységet fejtenek ki), hanem legjobban felkészült, tudományos eredményeket produkáló munkatársainak köszönhe-

tően egyszersmind át is törik a szervezeti burkokat, azaz az intézményi kötődést a tudományos lényegű kötődéssel egészítik ki. Ily módon intenzívebben, magasabb hatásfokon szolgálhatják a célt, amely szerint: a könyvtárak tevékenységét még szorosabban össze kell hangolni a szolgáltatásokkal ellátandó tudományterületek, népgazdasági ágak, közigazgatási egységek soron levő és távlati feladataival.

3. Kutatás, oktatás és könyvtári tájékoztatás kapcsolata

Ma már nemcsak a hivatásukat komplex értelemben felfogó könyvtárosok vallják, hogy a könyvtári munkát sajátos feladatai a tudománytervező, tudománysszervező és a kutató, alkotó munka részévé teszik. A tudomány elméleti kérdéseivel foglalkozók szerint is: az információs rendszer, benne a szakirodalmi információs rendszer, jó vagy kevésbé hatékony működése befolyásolja a tudomány funkcionális hivatása betöltésének minőségét.

A tudománypolitikai irányelvek kidolgozásának kezdete óta megélénkülő tudományelméleti vizsgálódások – a vezető könyvtárosok által korábban kifejtett nézetekkel összhangban – megvilágították azt az utat, azokat a fokozatokat, amelyeken át az emberi intellektuális aktivitás eljut a legegyszerűbb gyakorlattól a legbonyolultabb tudományig. Megkülönböztették a kutatás fő típusait is: az alaptudományi kutatást, az alkalmazott kutatást és a műszaki fejlesztést. A különbségeket jól látva, az egyes fokozatok és típusok közötti elvi különbségeket nem összemosva, célszerű tudni, hogy mivel általában nincsenek éles határok az emberi tevékenység különféle területei között, az egyes kutatási típusok sem különülnek el élesen a gyakorlatban.

Nem különülnek el ma már mereven a tudományos tevékenység egyes alkotó elemei sem egymástól. A tudományos kutatómunkát is egyre inkább úgy fogjuk fel, mint a tudományos tevékenységnek egy részét, ágát, amely gyakran összefonódik a többi tevékenységgel, például a tudományos oktató vagy a tudományos tájékoztatási, információs munkával.

Korunk igényei szerint általában, szocialista törekvéseinknek megfelelően különösen, a tudomány egyre dinamikusabb és nyitottabb rendszerré válik: mindinkább a társadalmi tevékenység szerves részévé „teszi önmagát”. Társadalmunk szerkezete az iskolától, az oktatási, felsőoktatási intézményektől is nagyobb nyitottságot, mobilitást kíván. A művészet sem külön világa a társadalomnak, egyre elválaszthatatlanabb az emberek társadalmi életétől, közösségi tevékenységétől. A korábbi beszűkültebb népművelési felfogás is rugalmasabb közművelődési koncepcióvá tágu. Mindezekkel összefüggésben a könyvtári rendszer sem maradhat izolált, zárt szerkezet.

Mindezek együttesen indokolják a kutatóintézetekben, az egyetemeken, a közgyűjteményekben, köztük a könyvtárakban, valamint a keretintézetekben folyó kutatómunka megfelelő szervezeti formáinak külön-külön is és egymással összefüggésben is történő kialakítását.

III. Könyvtári kutatás—fejlesztési irányok, kapcsolatok a főirányokkal

1. Tudománypolitika, közművelődéspolitikai, könyvtárpolitika

Az országos könyvtári rendszer továbbfejlesztésében — a tudománypolitikai és a közművelődéspolitikai határozatok jegyében — azt kell elvárnunk, hogy a tudományos és szakkönyvtárak, valamint a vezető közművelődési könyvtárak a kutatás igényeinek megfelelően gyarapított és szervezett gyűjteménnyel és erre épített információs apparátussal álljanak a tudományos kutatás rendelkezésére, a lakosság széles körei számára könyvtári szolgáltatásokat nyújtó közművelődési könyvtári ellátási rendszerek pedig tudományos alapokon szervezzék meg mind gyűjteményük kialakítását, mind pedagógiai—információs funkcióik betöltését.

E követelményeknek a könyvtárak csak akkor tehetnek eleget, ha megfelelő tudományos felkészültség birtokában maguk is kiveszik a részüket

a gyűjteményükben levő forrás- és szakirodalmi információs anyag tudományos igényű gondozásából és feltárásából,

a társadalmi környezetük, az ellátandó terület igényeinek vizsgálatából,

a korszerű könyvtári és tájékoztatási (információs) rendszerek, módszerek, eszközök tanulmányozásával és alkalmazásával összefüggő tudományos vizsgálódásokból.

A magyar könyvtárpolitikai irányításban erősíteni kell azt a gyakorlatot, amely a könyvtárak működésének általános értékelésében az eddigieknél nagyobb súlyt helyez a könyvtár egészének, nemcsak egyes munkatársainak, tudományos teljesítményére, a kutatómunka kibontakoztatására, a tudományos káderutánpótlás biztosítása érdekében tett intézkedések eredményességére. Törekedni kell arra, hogy a könyvtári kutatások fejlődésének mértékében, fokozatosan mind több — a szükséges feltételekkel rendelkező és a követelményeket megítő — könyvtár váljon az országos kutatásnyilvántartási és beszámoltatási rendszer által számontartott kutatóhellyé, tudományos műhellyé.

Súlyos hiba lenne azonban, ha a könyvtári keretek közötti tudományos tevékenység előtérbe nyomulása háttérbe szorítaná a gyűjtemény gondozására, a kor színvonalán fejlesztendő könyvtári állomány állandó, folyamatos alakítására, a dokumentumok feldolgozására, feltárására, használatuk megszervezésére, a szolgáltatások

fejlesztésére fordítandó figyelmet. Vagyis, ha szem elől tévesztenénk azt az egységet, amely egybeforrasztja az ezekhez a munkákhoz szükséges tudományos igényességet, tájékozottságot, felkészültséget az alapszervezetekre épülő tudományos tevékenységgel.

De mulasztást követnénk el, ha nem fordítanánk elegendő erőt a legkorszerűbb könyvtári és tájékoztatási rendszerek, módszerek és eszközök tanulmányozására, kidolgozására és elterjesztésére. Ma már e téren sem pusztán módszertani igény jelentkezik. A tudomány alapkutatás szintű művelése a tudományok rendszertani problémáiban, az alkalmazott kutatás a kibernetikai használhatóság jegyében, a műszaki fejlesztés pedig a gépesítés előrelátható határainak kijelölésében együttesen, gyakran egymásba hatolva követeli meg a magasszintű kutatásszervezést.

A könyvtárpolitikának és a könyvtári kutatásirányításnak számolnia kell a tudományos vizsgálódásra kitzúzható feladatok természetes, értelemeszerű egymásra épülésével, vagyis azzal, hogy az alapfeladat az irodalomellátás szintjének a szükségletekhez való közelítése, az információs munka tudományos nivóra emelése. Ebből következik: szükségképpen az alapfeladatokra épül a könyvtári munkatársaknak a tudományos tevékenységbe, az aktív kutató—fejlesztő munkába való bekapcsolódása, a főhivatású tudományos kutatók partnereiként történő munkálkodása. Ez a fejlődési folyamat eredményezi a könyvtárak kutatóhelyekké válását.

2. A könyvtári kutatás és fejlesztés irányai, kapcsolódás a kutatási főirányokhoz

A könyvtár mint tudományos kutatóhely a kutató—fejlesztő munka két fő ágán, irányában fejti ki tevékenységét:

a társadalmi tudat fejlődését célzó, művelődéstörténeti és tudománytörténeti jelentőségű kutatások alátámasztásában, vagyis a magyar kultúra emlékeinek, értékeinek kutatásában, még közelebbről: kultúránk írott és nyomtatott emlékeinek, értékeinek rendszerezésében és nyilvántartásában;

a művelődéspolitikai szempontú művelődéskutatásban, a közművelődés korszerűsítésének feladataiban, a könyvtári fejlesztésben, az informatikai rendszerek, módszerek és eszközök tanulmányozásával és alkalmazásával összefüggő tudományos vizsgálódásokban.

Kedvező kutatásszervezési és kutatásirányítási fejleménynek tekinthető, hogy a könyvtári kutatások egyik ága, iránya szorosan becsatlakoztatható a Magyar Tudományos Akadémia és a Művelődési Minisztérium *Kulturális és történelmi emlékeink, értékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása* c. közös tárcaszintű kutatási főirányba, amelynek koncepcióját a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság 1981. december 10-i ülése

fogadta el, és a Tudománypolitikai Bizottság 1982. február 5-i ülése jóváhagyólag tudomásul vette.

Ide kívánczik kiegészítésként – a szakkönyvtárak lehetséges kutatási feladatainak orientálásaként is –, hogy a főirány tervkonceptiója több helyütt jogosan utalt rá: helytelen volna az egyoldalú humán orientáció a nemzeti hagyományok kutatásában, s a Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság ülésének vitájában javasolták is a tervek további kiegészítését a technika- és tudománytörténet számos konkrét problémakörével (például: agrár- és technikatörténet, orvostudomány- és matematikatörténet stb.).

A könyvtári kutatások másik ága, iránya a Művelődési Minisztérium *Közművelődésünk helyzete és fejlődésének távlatai* c. tárcaszintű kutatási főirányba illeszkedik szervesen. Ez a főirány már korábban is az országos távlati tudományos kutatási terv részeként volt felfogható.

Itt is a tágabb értelmezést kellene erősíteni. A kutatási főirány keretébe foglalandók az egész lakosság műszaki érdeklődésének, műszaki intelligenciájának, kultúrájának növelésével összefüggő vizsgálatok, a szakkönyvtári és a szakirodalmi tájékoztatási tevékenység egyre inkább termelőerővé válásával összefüggő elméleti kutatások is.

3. Az elmúlt évek könyvtári kutatásainak tapasztalatai

A könyvtári kutatásokban az elmúlt öt éves periódusban (1976–1980) is születtek számottevő eredmények, ám korántsem kielégítőek. Annak, hogy az eredmények nem voltak kielégítőek, két alapvető oka volt:

nem érvényesült a könyvtári kutatások esetében az országos tudománypolitikai orientálás, vagyis a könyvtárak mint kutatóhelyek nem kerültek be szervezeten az országos kutatásszervezés, beszámoltatás és tervekészítés rendszerébe;

hiányzott a rendszeres akadémiai, tárcaszintű anyagi támogatás, illetve az egyéb külső forrásból érkező támogatás sem volt elegendő, ami pedig volt, annak felhasználása is alacsony fokon szervezett irányítással történt.

A magyar kultúra emlékei kutatásának lendületet adott és szervező erőt jelentett a *Történelmi és kulturális hagyományaink, emlékeink komplex kutatása* címen tervezett kutatási főirány három évig (1978–1980) tartó „húzóereje”. E tervezett főirány munkálataiban a vezető könyvtári intézmény, az Országos Széchényi Könyvtár kezdettől fogva aktívan részt vett. Ennek az intézménynek jelentős volt a hozzájárulása a főirány koncepciójának és programjának kialakításához. A sajnálatos szervezési és finanszírozási nehézségek, bizonytalanságok (a hitelek késleltetett nyitása stb.) ellenére is több olyan kutatást, bibliográfiai tevékenységet indított meg, amely

már részeredményei révén is fontos szerepet játszott a főirány egészének viszonylagos sikerében. Kultúránk írott és nyomtatott emlékeinek feltárásában a szóban forgó három év alatt igencsak számottevő segédeszközök születtek mind a magyarországi kéziratok feltárási munkáiban, mind a nyomtatott könyvek retrospektív bibliográfiai adatainak közzétételében, mind bizonyos szakbibliográfiai kötelezettségek teljesítésében.

Figyelemre méltó az a teljesítmény is, amelyet a könyvtári kutatások főleg az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központjában vagy annak orientálásával a közművelés korszerűsítése érdekében, a művelődéskutatás tárcaszintű kutatásaihoz kapcsolatosan, mindenekelőtt az *olvasáskutatásban* nyújtottak. A könyvtári szakirodalom számbavétele tanúskodik arról, hogy az olvasáskutatás eredményezte a legtöbb önálló kiadványt, továbbá ez a kutatási terület eljutott az eddigi vizsgálatok összegezésének egyik első lépcsőjéhez is. Az eredmények nem pusztán elméleti jelentőségűek, mert a *Közművelődés helyzete és fejlődésének távlatai* című tárcaszintű főirány keretében végzett vizsgálatok – az értékelés szerint – a közművelődés intézményrendszerén belül, a közművelődési könyvtári munka korszerűsítésének céljait is szolgálják, vagyis a közművelődés konkrét helyzete extenzív és intenzív felmérésének feladatait is vállalják.

Ugyancsak számottevők voltak a kutatási főirányokhoz ugyan nem kapcsolt, úgynevezett *saját kezdeményezésű kutató–fejlesztő vállalkozások* eredményei. Ezek az Országos Széchényi Könyvtárban a nemzeti bibliográfiai rendszer továbbfejlesztését célozták, s ezáltal a jövőben az egész magyar könyvtári ellátási rendszerre meghatározó hatással lesznek. Eddig inkább tervezési–fejlesztési eredményként könyvelendő el a számítástechnika könyvtári alkalmazásának fejleményei. Hiányzott ennek az egész könyvtári rendszerre kiható új iránynak legalább tárcaszintű számítástechnikai programba való beépítése.

Nem hagyhatók említés nélkül azok a kutatások sem, amelyeket a könyvtárak tudományos fokozattal rendelkező vagy tudományos fokozat elnyerése előtt álló kutatói, továbbá a hosszabb idő óta eredményesen kutató vagy éppen tudományos pályájuk elején álló fiatal kutatók az elmúlt években végeztek. Annál is kevésbé, mert kutatási eredményeik számos tudományos kiadványban, folyóiratban megjelentek. Témáik ritkán szerepeltek intézményesen a könyvtári kutatási tervekben, kutatásaik a különböző társadalomtudományi műhelyek megbízásaiból vagy egyéni kezdeményezésekből adódtak. A könyvtárak részéről – évenként méltányolt témákkal – legfeljebb úgynevezett kutatónapi kedvezményben részesültek.

Már korábban is, de az elmúlt években különösen sok szálon bontakoztak ki az *országos könyvtárak nemzetközi együttműködési kötelezettségeiből adódó kapcsolatai*. Csaknem valamennyi együttműködési forma

együttal kutatási–fejlesztési vonzatú is volt. A könyvtárak együttműködése a szocialista országokkal főként a közös információs rendszerekkel összefüggő kutatások kereteiben zajlott. Tervszerűen megrendezésre kerültek a fontos témákban rendszeresített szakértői konferenciák, amelyeken a magyar munkatársak kellő színvonalú elméleti kutatások és fejlesztési elképzelések birtokában vettek részt, tartottak referátumokat. A magyar könyvtáros szakértőknek az Unesco által támogatott, illetve a KGST-országok közti, gyors ütemben fejlődő *információcsere vállalkozásokban* való részvétele nemcsak könyvtári, hanem országos tudományos és kulturális érdek. Kiemelkedő jelentőségűek azok a kapcsolatok, amelyek a *nemzetközi szabványosítási tevékenységben* jutnak kifejezésre.

A gyakorlati célú kutatás–fejlesztés témakörében említendő, hogy a könyvtárak szakértői kiemelkedő munkát végeztek a *hazai könyvtári szabványosítás* területén is. Gondozásukban és közreműködésükkel számos magyar állami szabvány készült el, továbbá újabb szabványjavaslatokat dolgoztak ki, amelyek a közeljövőben alkalmazásra kerülnek. A kutató–fejlesztő munkának ez a csoportja abba a feladatkörbe illik, amelynek keretében bizonyítottan gyakorlatban alkalmazható eredmények születtek. A vezető könyvtárak munkatársai a minisztérium által megjelölt szakfelületi tevékenységben, módszertani munkában, tanácsadásban (pl. könyvtárápítási és berendezési tanácsadó szolgálat) ugyancsak számos, a könyvtári gyakorlatban hasznosítható elméleti, kutatási, fejlesztési eredménnyel járultak hozzá a könyvtári munka korszerűsítéséhez.

Az elmúlt évek eredményeinek, tapasztalatainak ilyen áttekintése jól mutatja: történt előrelépés a könyvtári kutatások eredményességében, az eredmények gyakorlati hasznosításában is, a kutató–fejlesztő tevékenység irányításában azonban fordulatot kell előidézni, *meg kell teremteni a könyvtári kutatás–fejlesztés irányításának új szervezeti rendszerét*.

IV. A könyvtári kutatás–fejlesztés irányításának szervezeti rendszere

1. A könyvtári kutatásirányítás új szervezeti rendszerének indokai és időszerűsége

A könyvtári kutatásirányítás fejlesztésének fő indokát, az új szervezeti rendszer kidolgozásának időszerűségét főként a Tudománypolitikai Bizottságnak az a határozata adja, amely szerint: a távlati tudományos tervezéssel összhangban, a tudományos és műszaki fejlődés prognózisának figyelembevételével, az 1983. év végéig javaslatot kell kidolgozni a kutató–fejlesztő hálózat intézményrendszere (kutatóintézetek, felsőoktatási kutatóhelyek, vállalati és egyéb kutatóhelyek) távlati fejlesztésének tervére.

A könyvtári kutatásirányításnak számot kell vetnie azokkal az időszerű kötelezettségekkel is, amelyek abból adódnak, hogy középtávú kutatási programokat kell összeállítani a könyvtárakban folyó kutatási–fejlesztési tevékenységre. Számításba kell venni: milyen együttműködési formákat kell kialakítani a könyvtári kutatóhelyek és kutatóintézetek, felsőoktatási kutatóhelyek, más közgyűjteményi kutatóhelyek között a kutatási főirányokba foglalt feladatok közös megoldása érdekében.

Időszerű, hogy vizsgálat tárgyává tegyünk a könyvtári kutatási–fejlesztési bázis kereteinek meghatározását. Elkerülhetetlenül mérlegelni kell az 1980-as és 1981-es rendelkezések követelményeit: az országos könyvtárak kutatóhellyé nyilvánításából adódó kötelezettségeket, a könyvtárak viszonylag széles körének tudományos könyvtárrá minősítéséből adódó kutatásirányítási feladatokat.

2. Az Országos Széchényi Könyvtár kutatási és kutatásirányítási funkciója

A bevezető már említette a tudománypolitikai elhatározást: a nem közvetlen társadalmi–gazdasági célra irányuló (természet- és társadalomtudományi) kutatómunkát keretintézetekben, egyetemeken, levéltárak, országos könyvtárak és múzeumok keretében célszerű végezni.

Ez a felfogás tükröződött már abban az 1981-es művelődési miniszteri, akadémiai elnöki és főtítkári együttes utasításban, amely az Országos Széchényi Könyvtárat a művelődési miniszter közvetlen irányítása alatt álló, az MTA által támogatott intézmények sorába emelte.

A Művelődési Minisztérium Közgyűjteményi főosztálya és Könyvtári osztálya pedig a közelmúltban többször is és több helyen hangsúlyozta az Országos Széchényi Könyvtárnak a könyvtári rendszerben növekvő szerepét, a könyvtári kutatásokban elfoglalt kiemelkedő helyét.

Nemzeti könyvtárunknak az egész hazai könyvtárügyet befolyásoló, meghatározó szerepe a következő tervidőszakokban növekedni fog. A minisztérium ezért olyan biztatást ad, hogy az Országos Széchényi Könyvtár, nemzeti könyvtári feladatainak ellátásán kívül erősítse vezető szerepét a könyvtári rendszerben, elsősorban központi szolgáltatásai révén.

Kutatóhelyként, miközben az állományban lévő dokumentumanyag tudományos színvonalú feltárásával, szükség szerinti publikálásával és saját kutatási–fejlesztési programjaival kapcsolatos feladatainak eleget tesz, fordítson nagyobb figyelmet kutatásszervezési kötelezettségeire, a nemzetközi kutatási együttműködésben való közreműködésre.

A minisztérium iránymutatásaiból ide tartozik az az instrukció is, hogy az Országos Széchényi Könyvtár tevékenyen vegyen részt a *társadalomtudományi infor-*

mációs rendszer fejlesztésében is. Szakkönyvtári és szakirodalmi tájékoztatási munkáját fejlessze tovább a magyar irodalom és irodalomtudomány, továbbá a könyvtártudomány és az informatika területén, illetve alapozza meg és fejlessze ki a magyar történelem és történettudomány területén; lássa el a kulturális—művészeti információs alrendszer szakközpontjának feladatait, indítsa meg szolgáltatásait. Szakirodalmi információs és bibliográfiai tevékenységében jusson érvényre a helyismereti szempont is, ezzel is segítve a közművelődési könyvtárak ilyen irányú tevékenységét.

Kiemelt szerep vár a nemzeti könyvtárra a hungarikumok gyűjtésének, a könyvtári hungarika-kutatásnak a továbbfejlesztésében, országos összehangolásában. Az Országos Széchényi Könyvtár gyűjtési tevékenysége, gyűjteményépítése a hazai hungarikumok tekintetében kialakult és következetes. A hazai hungarikumok visszamenőleges, állománykiegészítő beszerzése is folyamatosan történik, egészében igen jelentős eredményekkel. Az OSZK — elsősorban vétel és nemzetközi kiadványcsere útján — eredményesen gyűjti a külföldön folyamatosan keletkező hungarikumokat is. Nagy körütekintést igényel az ún. személyi—intézményi és a tartalmi hungarikum gyűjtése. Felmerül a gyűjtési tevékenységben a más nagy könyvtárakkal kialakítandó szervezett munkamegosztás szükségessége, azzal a megfontolással, hogy az OSZK külföldi hungarika-gyűjtése során azokra a szakterületekre koncentrálva, amelyeken szakkönyvtári feladatai vannak. Kézenfekvőnek látszik, hogy a nemzeti szakbibliográfiai feltárásért az illetékes szakkönyvtárak vállaljanak felelősséget, különös tekintettel a szakfolyóiratok kurrens és retrospektív repertorizálására, valamint a szakterületre vonatkozó dokumentumtípusok regisztrálására és feltárására.* A külföldi lelőhelyű régi hungarikumok felkutatásával szintén több más nagy könyvtár, sőt más kutatóhely (kutatóintézet, egyetemi kutatóhely) munkatársai is foglalkoznak, ez a tevékenység azonban eddig nem kellően koordinált. Feltétlenül szükséges, hogy a nemzeti könyvtár — magasszintű felhatalmazás birtokában — e tevékenységben is központi, irányító szerepet játsszon.

Hangsúlyozni kell, hogy kutatásirányítási szemszögből nézve az e téren kifejtendő szervező munkát nem külön síkon, nem külön vonalon kell kibontakoztatni. Ez a tevékenység becsatlakoztatandó abba a kutatási főirányba, amelyet *Kulturális és történelmi emlékeink, értékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása* címen fogadtak el. Az MTA és az MM közös tárcaszintű kutatási főirányának koncepciója szerint: e programon

belül kap helyet a *Kulturánk írott és nyomtatott emlékeinek, értékeinek rendszerezése és nyilvántartása* című feladatkör, amely — röviden szólva — a hungarika-kutatást és a bibliográfiai munkákat foglalja magában. A koncepció megjelölte a középtávú főbb témacsoportokat is, és javaslatot tett a központi kutatóhelyekre. A központi kutatóhelyek itt a következők:

Országos Széchényi Könyvtár,
Petőfi Irodalmi Múzeum,
a budapesti, szegedi, debreceni egyetemi könyvtár,
az MTA Könyvtára,
Országos Levéltár.

Mint már jeleztük, a koncepciónak később — a kutatási kapacitások függvényében — ki kell bővülnie. A további középtávú és hosszútávú tervek kidolgozása során a jelenleginél szélesebb értelemben határozandó meg a nemzeti teljesítmény köre, megvizsgálandó az agrár- és technikatörténet, az orvosi és matematikai tudományok stb. története feldolgozásának a lehetősége, illetve az ehhez nyújtandó könyvtári kutatási támogatás is.

A könyvtári kutatás—fejlesztés irányítása racionális szervezeti rendszerének arra kell irányulnia, hogy a kutatási főirányokhoz igazított kapcsolatrendszerrel ragadja meg, egyébként pedig a könyvtári intézményi együttműködésben ne szakadjon el a könyvtári alpműveletek folyamataitól, a könyvtári és tájékoztatási (információs) gyakorlattól, a kutatóintézetekkel és az egyetemi kutatóhelyekkel, más közgyűjteményi kutatóhelyekkel pedig a közös kutatásokban konkrét, szigorúan meghatározott kutatásszervezési együttműködést, munkamegosztást teremtsen.

Nemzeti könyvtárunk, az Országos Széchényi Könyvtár az egész hazai könyvtárügyet befolyásoló, meghatározó szerepének növekedéséből adódik az a magasabb fokú kutatás—fejlesztést irányító munka, amelyet a másik kutatási főirány, a *Közművelődésünk helyzete és fejlődésének távlatai* keretébe illesztve fejthet ki.

Ezek a könyvtári kutatások, fejlesztő munkák magukban foglalják a könyvtárüggyel, az olvasással, a szakirodalmi tájékoztatásüggyel kapcsolatban végzett elméleti, gyakorlatfejlesztő és rendszertervező tevékenységet.

Az Országos Széchényi Könyvtár irányító szerepének erősítésével a könyvtári és informatikai kutatásban, továbbá e kutatások eredményeit tükröző szakmai könyvkiadásban fokozatosan fel kell számolni az eddig mutatkozó esetlegességeket, és el kell érni, hogy a témaválasztásban a könyvtárpolitikai, valamint a könyvtári gyakorlat szempontjai érvényesüljenek, a témák feldolgozása a szükségleteknek megfelelő mélységben és formában történjék, s az ismeretanyag a legalkalmasabb csatornákon jusson el a könyvtárosokhoz, a felhasználókhoz.

* Ennek azonban nem szabad koordinálatlanul, a nemzeti dokumentumok szükség szerinti „összehozásának” lehetetlenné tétele mellett megtörténnie — F. T.

3. A könyvtári kutatásszervezés programja, a kutatásirányítás szervezési vázlata

A könyvtári kutatóhelyek — élükön a nemzeti könyvtári kutatóhely — egyik kutatási és kutatásszervezési feladatcsoportja olyan átfogó programba illeszkedik, amely számol az ország könyv- és könyvtártörténeti, művelődés- és tudománytörténeti, valamint patriotica (hungarika) kutatásainak elért fejlettségi szintjével, számot vet a történeti és irodalomtörténeti stúdiumok forrásanyagainak (kéziratok, nyomtatványok, egyéb dokumentumok) bibliográfiai feltártságával, és meghatározza a kultúra írott és nyomtatott emlékeinek, értékeinek további regisztrálási keretét. A nemzeti könyvtárnak irányító módon kell részt vennie az ilyen természetű kutatásokban, amelyeknek eredményei a művelődéskutatás számára kellően alig becsülhető hozadékkal járnak.

A könyvtárak másik kutatási és kutatásszervezési feladatcsoportja ugyancsak átfogó programba illeszkedik, nevezetesen abba, amely figyelembe veszi a hazai közművelődési szint, elsősorban az olvasási kultúra fejlettségi állapotát; a műveltség anyaga átadásának módjaira vonatkozó pedagógiai, pszichológiai, szociológiai, módszertani kutatásokat és kísérletezéseket. Itt is elsősorban az ország első könyvtárának kutatásszervezési részlege vizsgálja az olvasási szokásokat, a szakirodalom és a szakirodalmi információ felhasználási szokásait, figyelembe véve a tájékoztatótudomány (kommunikációelmélet, informatika) tudományos premisszáinak, az információszolgáltatás gépesítésére irányuló nemzetközi törekvéseknek a követelményeit; fejlesztési terveket és prognózisokat dolgoz ki, illetve dolgoztat ki az ország könyvtári rendszerének továbbfejlesztésére, a hazai és nemzetközi információs rendszerekbe történő bekapcsolódásra.

A könyvtári kutatás és fejlesztés hivatott az egész könyvtári és tájékoztatási rendszer — a kor követelményei szerinti — komplex számítógépesítésének megalapozására. A rövid-, közép- és hosszútávú tervezés és fejlesztés megalapozottabbá és átgondoltabbá, valamint operatívabbá tétele, a komplex számítógépesítés könyvtári szakmai, gépi és számítástechnikai szellemi háttérének biztosítása érdekében a könyvtári rendszeren belül összefogottabb, egybehangoltabb, a különböző szakembereket (könyvtárosokat, rendszerszervezőket, számítástechnikusokat) együttesen igénybevevő rendszeresebb tevékenységet kell kifejleszteni.

A könyvtári kutatásirányítás kifejlesztésének első szakaszában tanulmányozni és elemezni kell a művelődési minisztérium által kijelölt könyvtári kutatóhelyek (Országos Széchényi Könyvtár, Országgyűlési Könyvtár, Állami Gorkij Könyvtár, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Somogyi Könyvtár) 1981–1985. években érvényes terveit. A könyvtári kutató–fejlesztő munka irányaira

vonatkozó előmunkálatok tegyék lehetővé, hogy a minisztérium közvetlen irányítása alatt álló három könyvtári intézmény és a tanácsi irányítás alatt működő két könyvtár az 1986–1990-es évekre gondosan kimunkált középtávú tervvel rendelkezzen. E középtávú tervek célja:

olyan ötéves kutató–fejlesztő program meghatározása, amely a könyvtári alapfeladatokra építve, a könyvtári kutatás és fejlesztés sajátosságaival számolva, összhangot teremt a kutatóhelyi fő törekvések és a tudományos dolgozók eddig is kifejtett kutató–fejlesztő munkája között;

olyan terv kialakítása, amely magában foglalja a könyvtári gyűjtemények tudományos építésének és az állományban rejlő források, szakirodalom hatékonyabb feltárásának súlypontjait, amely ösztönzést ad a kollektív kutatások és az egyéni tudományos munka kedvezőbb arányainak kialakításához, amely elősegíti az elért tudományos eredmények hatékony gyakorlati alkalmazását, amely helyes egyensúlyra törekszik a történeti kutatásokat alátámasztó tevékenység és a kor követelményei szerint fejlesztendő könyvtári munka elméleti megalapozása között;

olyan program megfogalmazása, amely növeli a tervszerűbb kutatásszervezés esélyeit, amely fejleszti a tudományos kutató–fejlesztő tevékenységbe bevont munkatársak tudományos és társadalmi felelősségét, javítja a kutatómunka támogatásának és számonkérésének lehetőségeit;

olyan ötéves kutató–fejlesztő terv összeállítás, amely törekvéseiben arra irányul, hogy az eredmények közzétételét, publikálását is előírja, amely a kutató–fejlesztő munkát és a kiadási tevékenységet jobban összhangba hozza.

Korábban az volt a felfogásunk, hogy a könyvtári kutatások tudományos orientálását a lehetőség szerint akadémiai bizottságok (vagy közös akadémiai–minisztériumi bizottságok, például a Könyvtörténeti és bibliográfiai munkabizottság) lássák el. Ez a rendszer csak részben — leginkább csak a Könyvtörténeti és bibliográfiai munkabizottság vonatkozásában — volt működőképes, a számításba vett másik két akadémiai bizottság vonatkozásában eredményekről alig (Művelődéskutatói bizottság) vagy egyáltalán nem (Alkalmazott nyelvészeti bizottság informatikai és matematikai nyelvészeti munkacsoportja) számolhatunk be. Mindazonáltal folytatni kell az akadémiai orientálás biztosítására tett erőfeszítéseket, leginkább azokon a területeken, ahol ez működőképes bizottság útján lehetséges.

Ma ennél fontosabb, hogy a könyvtári kutatásirányításra kijelölendő Országos Széchényi Könyvtár tudományos vezetői közvetlen munkakapcsolatot teremthessenek a két tárcaszintű főirány (*Kulturális és történelmi emlékeink, értékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása, Közművelődésünk helyzete és fejlődésének távlatai*)

koordináló tanácsaival, amelyeknek alapvető feladata: a főirány keretei között folyó kutatások tervezésének és összehangolásának, valamint az e kutatásokat végző intézmények együttműködésének elősegítése.

A könyvtári kutatásirányítás kifejlesztésének már az első szakaszában azonban számolni kell azzal is, hogy vannak olyan könyvtári kutatási területek, olyan kutatásszervezési viszonylatok, amelyek nehezebben szoríthatók be a művelődési minisztériumi kutatási főirányok keretébe, illetve az MM igazgatási hatókörén túl az ágazati irányítás jegyében kezelhetők csak. Az országos szakmai információs rendszer fejlettségi állapotát ismerve, tudni kell: jelenleg is külön úton, időnként egymással szemben állva vagy egymással versengve fejlődnek a tudományok szerinti és a tárca-sztruktúrájú tájékoztató rendszerek. Az utóbbiak gazdái a főhatóságok, az előbbiek otthonai a nagy szakkönyvtárak. A nagy szakkönyvtárak mint kutatóhelyek nem hagyhatók ki az országos kutatásirányítás övezetéből, hiszen a könyvtári kutatások magukba foglalják a könyvtári rendszerrel, az olvasással, a szakirodalmi tájékoztatásüggyel kapcsolatban végzett elméleti, gyakorlatfejlesztő és rendszertervező tevékenységen kívül a könyvtár profiljának megfelelő szakterületen végzett kutatómunkát is.

Ezért az országos kutatásirányításnak az egész könyvtári rendszerre való kiterjesztése érdekében célszerű újraszervezni az Országos Könyvtárügyi Tanács kutatáspolitikai szakbizottságát, amely a 70-es évek elején eredményesen dolgozott, de időközben megszűnt. Figyelembe véve az országos struktúrát – vagyis azt, hogy az egyes tudományok koordinálásáért az alábbi főhatóságok felelősek:

a természettudományok és társadalomtudományok tekintetében az MTA főtitkára,

a műszaki tudományok tekintetében az OMFB elnöke,

az orvostudományok tekintetében az egészségügyi miniszter,

az agrártudományok tekintetében a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter

–, az Országos Könyvtárügyi Tanács kutatáspolitikai szakbizottságában biztosítani kell a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár, valamint az Agroinform MFM Információs Központ képviselését.

A könyvtári kutatásszervezés rendszere nem nélkülözheti a Művelődési Minisztérium Tudományszervezési és Informatikai Intézetének hathatós támogatását, mert a könyvtári kutatás ettől az intézménytől várhatja a kutatás és fejlesztés anyagi támogatásával (állami megbízások stb.) összefüggő feladatok lebonyolításában való közreműködést, a felsőbb hatóságok és tudományos fórumok szakértői tevékenységének összehangolását, a

minisztériumtól átruházott kutatásszervezési tevékenységet, továbbá a számítástechnika könyvtári alkalmazásának a tárcaszintű számítógépesítési programba való beillesztését.

A könyvtári kutatásirányítás kifejlesztésének első szakaszában építeni lehet az Országos Széchényi Könyvtár elmúlt években szerzett kutatásszervezési tapasztalataira, azokra, amelyeket az ún. *nemzeti kutatások* tervezett főirányba illeszkedő kutatások szervezésében, továbbá – a legutóbbi időkben a miniszter közvetlen irányítása alatt álló, az MTA által támogatott intézménnyé válván – a középtávú kutatási beszámoló és terv készítése során, valamint saját kutatási és fejlesztési tevékenységének kialakításában eddig is szerzett. Figyelembe veendő az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központjának a hazai könyvtártani kutatások nyilvántartásában, a kutatók regisztrálásának vezetésében nyert ismeretei és figyelemkeltő az a felismerése is, hogy ki kell dolgozni a kutatásszervezés hatékony módját és eljárásait, a célirányult kutatófejlesztő munka feltételeit.

Az Országos Széchényi Könyvtárban már 1980-ban megfogalmazódott az egységes felismerés, hogy az intézményben folyó tudományos tevékenység egésze két fő ágra: kutatásra és fejlesztésre oszlik. Egyetértés volt abban is, hogy a külső kutatásirányító és -fejlesztő szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás szükségessé teszi az OSZK egész tudományos tevékenységének egyszemélyi irányítását. Ezen kívül – specifikus jellegére való tekintettel – elengedhetetlen a fejlesztési munkák különálló, ugyancsak egyszemélyi irányítása.

A minisztérium 1982 januárjában, az OSZK szervezeti módosításával összefüggő kérdések keretében juttatta kifejezésre azokat az elhatározásait, amelyek jegyében *kutatásirányítási, illetve fejlesztési részleget kell létrehozni*, a könyvtári rendszer egészére kiterjedő feladatkörrel. Kifejezésre juttatta azt is, hogy e szervezeti egységek létrehozásával a Könyvtártudományi és Módszertani Központban folyó, hasonló jellegű vagy szorosan kapcsolódó tevékenységet is figyelembe kell venni.

Egyébként pedig már korábban, 1981 elején egyetértett azzal, hogy az OSZK középtávú kutatási terve foglalja magába a KMK munkatársainak tématerveit is. Az egységes terv adott módot a könyvtári kutatási irányok és az irányokon belüli tématervek feladatcsoportjai szerkezeti rendjének meghatározására.

Az így kialakított kutatási irányok, valamint kutatási feladatcsoportok (kisebb módosításokkal) alkalmasak a könyvtári rendszer egészére kiterjeszthető középtávú, sőt hosszútávú kutatás-fejlesztés tervezési rendszerének megalapozására.

A gondolatmenet összegezeként, a könyvtári kutatási és fejlesztési irányok felvázolásából a következő tartalmi séma adható a lehetséges könyvtári távlati

kutatási program szerkezetéről és az általa átfogott tématervek feladatcsoportjairól:

- kultúránk írott és nyomtatott emlékeinek, értékeinek feltárása és rendszerezése,
- könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti, nyomda- és kiadástörténeti kutatások,
- a szakkönyvtárak gyűjteményeire alapozott szaktudományi kutatások, szakbibliográfiai munkálatok,
- művelődéskutatások, olvasás- és könyvtárszociológia (a könyvtár és társadalmi környezete, szakirodalmi igények és szükségletek),
- a könyvtári rendszer fejlesztése (funkciórendszerek, könyvtárpolitikai vizsgálatok, a könyvtári rendszer irányításával összefüggő döntéshozókészítés),
- korszerű könyvtári és információs rendszerek kialakítása és a könyvtártechnológia fejlesztése (információ-tároló és visszakereső rendszerek, számítógépesítés, a könyvtári és információs munka nemzetközi és hazai szabványosítása stb.),
- kultúránk írott és nyomtatott emlékeinek megőrzésével (konzerválás, restaurálás, mikrofilmtechnika) összefüggő vizsgálatok, kutatások.

A könyvtári kutatásirányítás kifejlesztésének második szakaszában lehet csak felölelni a kutató–fejlesztő munkában számottevően szerepet játszó, tudományos könyvtárnak minősített intézmények teljes körét. Ebben a szakaszban a kutatások kiterjesztése, a kutatóhelyek (elsősorban a fővároson kívül) és az aktív kutatók

számának szaporítása érdekében további konkrét szervezési, finanszírozási feladatokat ellátó bázisszervek kijelölését kell szorgalmazni. Sok érv szól ugyanis a vidéki tudományos kutatás – ezen belül elsősorban a társadalomtudományi kutatómunka – fejlesztésének szükségessége, célszerűsége mellett. A kutatásszervezésben mindenekelőtt az ország regionális központjainak megoszlásából kell kiindulni. Első helyen azok a regionális központok (megyei, városi) jöhetnek szóba, amelyek történeti–kulturális hagyományaik kutatásához rendelkeznek a szükséges értelmiségi és gyűjteményi bázissal (Szeged, Debrecen, Pécs), másodsorban azok, amelyek ilyen bázissal kevésbé vagy csak távolilag rendelkeznek (Miskolc, Győr, Székesfehérvár.)

Kézenfekvőnek mutatkozik, hogy az országos könyvtári kutatásirányítás (fejlettebb fokán) – a könyvtári rendszer struktúrája szerint – a koordinációs központokra és a területi együttműködési körök értelemszerű központjaira építve alakítsa ki hosszú távra érvényes kutatásszervezési rendszerét.

*

A könyvtárak kutatási feladatairól vallott nézet („filozófia”) és a könyvtári (technikai) fejlesztés szükségességének hangsúlyozása együtt, mintegy szintézisbe fogva ad reményt arra, hogy a konkrét könyvtári kutató és fejlesztő munkát megújítva, eredményesen vihetjük tovább.

HAVASI Zoltán: Könyvtári kutatás és fejlesztés

Az ország tudománypolitikájában a legutóbbi időben változások figyelhetők meg. Ezek következtében a nem közvetlenül társadalmi-gazdasági hasznosítású (természet- és társadalomtudományi) kutatómunkát a jövőben fokozottabban kell egyetemekre, levéltárakra, múzeumokra és könyvtárakra bízni. A tanulmány szerzője ebből az alkalomból áttekinti a könyvtárakban eddig folyt kutatások eredményeit, rámutat a munkák koordinálatlanságából származó ellentmondásokra, majd felvázolja a máris létező két kutatási főirány („Kulturális és történelmi emlékeink, értékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása”, „Közművelődésünk helyzete és fejlődésének távlatai”) munkálataiban való könyvtári részvétel lehetőségeit és módját.

* * *

HAVASI, Z.: Library research and development in Hungary

As a result of fundamental changes in the research and development policy in Hungary, basic research programs with objectives not related directly to immediate economic realization (research in natural and social sciences) should be increasingly assigned to universities, archives, museums and libraries. Accordingly, the author presents a survey on the results of library research conducted so far, points out the deficiencies originating from the lack of coordination and outlines the possibilities of library participation in the two existing major research projects: „Exploration, recording and publication of our cultural and historical relics and values” and „Present status and development perspectives of public education in Hungary”.

* * *

HABAШИ, З.: Исследование и развитие в библиотеках

В последнее время в научной политике страны наблюдаются изменения. Вследствие этого исследования, которые не могут быть непосредственно использованы в народном хозяйстве (исследования в естественных и общественных науках) в будущем все больше и больше должны становиться задачей университетов, архивов, музеев и библиотек. В связи с этим автор проводит обзор результатов исследований, проводимых до настоящего времени в библиотеках, указывает на противоречия, возникающие по причине отсутствия координации, затем знакомит с возможностями и методами участия библиотек в работах, связанных с двумя уже существующими главными направлениями в исследованиях („Открытие, хранение и выдача наших культурных и исторических памятников, ценностей” и „Настоящее положение и перспективы развития просвещения в ВНР”).

* * *

HAVASI, Z.: Forschung und Entwicklung in den Bibliotheken

In der ungarischen Wissenschaftspolitik sind in letzter Zeit einige Veränderungen zu verzeichnen. Im Zuge derselben soll die gesellschaftlich-wirtschaftlich nicht direkt nutzbare (natur- und gesellschaftswissenschaftliche) Forschungsarbeit in erhöhtem Masse den Universitäten, Archiven, Museen und Bibliotheken zugeleitet werden. Der Verfasser überblickt die Ergebnisse der in den Bibliotheken durchgeführten Forschungen und weist auf einige Mängel zufolge der fehlenden Koordinierung der Aufgaben hin. Er skizziert sodann die Möglichkeiten und die Art und Weise der Teilnahme der Bibliotheken an Forschungsarbeiten in den bereits vorgegebenen Hauptforschungsrichtungen: „Erschließung, Registrierung und Publikation ungarischer kultureller und historischer Werte” sowie „Stand und Entwicklungsperspektiven der Bildung in Ungarn”.

* * *

Az Automatizált Elektrotechnikai Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer tudományos–műszaki tanácsának 10. ülése

Az INTERELEKTRO Rendszertanácsának 16. ülésén hozott határozatnak megfelelően 1982 márciusában tartotta meg 10. ülését az Automatizált Elektrotechnikai Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (AENTMIR) tudományos–műszaki tanácsa. Az ülésen az INTERELEKTRO tagországok képviselői, szakértői, illetve az INTERELEKTRO Titkárságának képviselői vettek részt.

Jóváhagyták az AENTMIR 1981. évi tevékenységének beszámolóját, egyeztetették átadási–átvételi programját. Tudomásul vették a vezető szerv beszámolóját a többnyelvű tezaurusz kimunkálásának rendjéről, amely egyeztetett ütemterv szerint folyik.

Jóváhagyták az AENTMIR 1982. évi munkatervét, megismerkedtek a dokumentális és faktográfiai alrendszer részére kidolgozott gép előtti formátummal. Adatbevitelre OCR berendezések alkalmazását javasolták.

Határozatot hoztak az AENTMIR szakértői értekezletének megtartásáról (1983. április, SZU) és napirendjéről.

A következő tájékoztatókat hallgatták meg:

az AENTMIR információs szolgáltatásainak prospektusa;

az AENTMIR-embléma tervezete;

a KNSZ-eknek az AENTMIR kísérleti üzemeltetésére való felkészültségével kapcsolatos adatgyűjtés;

az *Elektro* '82 kiállítás előkészítése.

Az AENTMIR tudományos–műszaki tanácsának 11. ülésére 1982. novemberében, a Szovjetunióban kerül sor.